

**Producció, Transmissió i Recepció de Textos Antics
i Medievals**

Codi: 44059
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313137 Prehistòria, Antiguitat i Edat Mitjana	OT	0	2

Professor/a de contacte

Nom: Cándida Ferrero Hernández

Correu electrònic: Candida.Ferrero@uab.cat

Equip docent

Agustí Alemany Vilamajó

Oscar Luis de la Cruz Palma

Jordi Pàmias Massana

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Prerequisits

Estudis en Història, Arqueologia, Filologia Clàssica/ Estudis Clàssics o una altra titulació oficial de Llicenciatura / Grau de l'àmbit de les Arts i Humanitats o de les Ciències Socials i Jurídiques.

Objectius

L'objectiu d'aquest mòdul és l'estudi dels instruments filològics adequats i necessaris per a l'anàlisi de la documentació històrica d'època antiga i medieval continguda en fonts literàries, epigràfiques i manuscrites de tradició grecollatina. Es tractaran qüestions relatives a la història literària, la crítica textual i l'epigrafia amb la finalitat de contextualitzar els problemes de les fonts tant en la tradició manuscrita com en els diversos suports d'escriptura. Es farà incidència en el procés i la necessitat de la producció textual, sigui el que sigui el seu suport, en els problemes de la seva transmissió i recepció, segons els interessos i les valoracions dels diversos períodes històrics. Les sessions del mòdul es basaran en estudis de casos concrets amb l'objectiu d'abastar la problemàtica de l'espai literari al món antic i medieval i fer especial èmfasi en la construcció retòrica de la legitimació de fundacions, conflictes i conquestes.

Competències

- Analitzar de manera crítica els plantejaments teòrics i metodològics que han guiat fins ara la recerca en prehistòria, història antiga i història medieval.
- Discutir i contrastar científicament opinions i debats en l'àmbit acadèmic mitjançant la seva exposició pública.
- Exposar correctament, de manera oral o escrita, els resultats de la recerca històrica.
- Organitzar, planificar i gestionar treballs de recerca.
- Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.

- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
- Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
- Treballar en equips interdisciplinaris.
- Utilitzar les categories i el lèxic característics que s'utilitzen en la recerca i la difusió de la prehistòria, l'antiguitat i l'Edat Mitjana.
- Utilitzar les ciències filològiques auxiliars en l'aproximació a les fonts textuais relatives a períodes i problemes concrets de la història antiga i medieval.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament la relació entre les fonts literàries, epigràfiques i manuscrites i el seu valor com a document històric.
2. Aplicar la informació derivada dels textos de la tradició grecollatina a la recerca historicoarqueològica relativa al món antic i medieval.
3. Avaluar críticament la idoneïtat de les diferents eines instrumentals necessàries per a la recerca en arqueologia i història antiga.
4. Avaluar críticament la idoneïtat de les diferents eines instrumentals necessàries per a la recerca en filologia grecollatina.
5. Familiaritzar-se amb el vocabulari tècnic específic associat a les ciències auxiliars filològiques.
6. Organitzar, planificar i gestionar treballs de recerca.
7. Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
8. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
9. Sistematitzar dades de la documentació textual i de la tradició científica de manera oral i escrita.
10. Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
11. Treballar en equips interdisciplinaris.

Continguts

El mòdul, Producció, Transmissió i Recepció de Textos Antics i Medievals, està integrat per quatre parts específiques que abasten diversos àmbits de recerca de l'àmbit de les Filologies, com a Ciències Auxiliars de la Història.

1. Charter Myths: mites com a fonament institucional

Prof. Jordi Pàmias. Sessions: 14, 21 de febrer; 7 de març.

L'objectiu d'aquestes sessions és mostrar als estudiants alguns exemples de l'aplicació del mètode filològic a l'estudi de textos literaris com a fonts per al coneixement d'aspectes concrets de la Civilització grega. Les classes seran marcadament pràctiques i consistiran en l'anàlisi i el comentari d'una selecció de textos de contingut mitogràfic que ajudin a entendre determinats aspectes institucionals de la Grècia antiga. De manera especial es posarà de relleu la utilització dels relats mítics en la construcció d'una memòria que permet legitimar diverses institucions antigues i alhora fonamentar-ne els discursos ideològics.

2. La transmissió de les fonts antigues i medievals sobre Euràsia Central

Prof. Agustí Alemany. Sessions: 14, 21 de març.

L'objectiu d'aquest tema és introduir l'estudiantat al problema de la producció, transmissió i recepció de les fonts antigues i medievals -tant de tradició grecollatina com orientals- sobre l'Euràsia Central antiga i medieval. Començarem per una breu presentació històrica i cultural des dels orígens fins al període mongol (aprox. s. viii

aCxiv dC), seguirem amb la presentació de les principals tradicions literàries que ens informen sobre aquestes contrades i acabarem amb l'exposició d'alguns casos d'estudi selectes per tal d'il·lustrar aplicacions concretes de la metodologia filològica a la recerca històrica.

3. Fonts per a l'estudi de les controvèrsies religioses

Prof. Cándida Ferrero. Sessions: 28 de març; 4, 11 d'abril.

Des de l'Antiguitat tardana, el discurs religiós es va construir lenta, però de forma especialment eficaç per part dels pares de l'església cristiana, primer contra pagans i jueus, més tard contra les diverses heretgies sorgides del cristianisme, categoria en la qual es va inserir, també, l'islam a l'Època premoderna. Si la formulació de les controvèrsies, i també dels diàlegs, varen tenir un fort component patristic als seus inicis, a partir del s. XII, s'incorpora l'hermenèutica escolàstica de la *Disputatio*. Sobre aquesta premissa, les sessions se centraran a estudiar casos concrets, a través de textos de diversa tipologia, com ara cànons conciliars, cocròniques, sermons i tractats, que serviran per donar una perspectiva de com el cristianisme va elaborar i transmetre un model retòric de controvèrsia religiosa que va esdevenir, en molts casos, polèmica, especialment en moments de confrontació bèl·lica, tot procurant la legitimació del poder territorial i de la pròpia història.

4. Informar-se sobre l'islam. Fonts d'informació sobre l'islam a l'Edat Mitjana

Prof. Óscar de la Cruz. Sessions: 25 d'abril; 2, 9 de maig.

La literatura llatina medieval al·ludeix llargament a l'islam per diversos motius, sobretot, però, amb voluntat de refutació. L'objectiu ara és observar alguns dels tòpics més rellevants sobre l'islam i estudiar-ne l'origen i la seva difusió. Aquesta revisió ens portarà a localitzar un conjunt de textos que informen els autors i dels quals se serveixen en la seva producció antiislàmica.

Metodologia

Activitats dirigides: classes teòriques, presentació pública de treballs, seminaris de discussió de textos, estudi i discussió de fonts documentals.

Activitats supervisades: tutories i realització d'exercicis pautats d'aprenentatge (individuals o en grups reduïts).

Activitats autònomes: cerca de documentació, lectura de textos, redacció de treballs, estudi.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques i pràctiques	36,5	1,46	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
Tipus: Supervisades			
Treball de documentació, lectures, exercicis	36	1,44	1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
Tipus: Autònomes			
Estudi personal: recerca de bibliografia especialitzada. Treball final de mòdul.	73	2,92	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10

Avaluació

Activitats dirigides: classes teòriques, presentació pública de treballs, seminaris de discussió de textos, estudi i discussió de fonts documentals.

Activitats supervisades: tutories i realització d'exercicis pautats d'aprenentatge (individuals o en grups reduïts).

Activitats autònomes: cerca de documentació, lectura de textos, redacció de treballs, estudi

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Elaboració d'un treball escrit	40%	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
Exposició oral del treball de mòdul	30%	1,5	0,06	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10
Treball de documentació, lectures, exercicis	30%	1	0,04	1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 11

Bibliografia

1. Charter Myths: mites com a fonament institucional

Bremmer, J. (1997), "Myth as Propaganda: Athens and Sparta", *ZPE* 117 (p. 9-17).

Fowler, R. L. (1998), "Genealogical Thinking, Hesiod's *Catalogue*, and the Creation of the Hellenes", *PCPhS* 44 (p. 1-19).

Gehrke, H.J (2001), "Myth, History, and Collective Identity: Uses of the Past in Ancient Greece and Beyond", in Nino Luraghi (ed.), *The Historian's Craft in the Age of Herodotus*, Oxford (p. 286-313).

-- [1994] (2011b), "Myth, History, Politics-Ancient and Modern", in John Marincola (ed.), *Greek and Roman Historiography. Oxford Readings in Classical Studies*, Oxford (p. 40-71).

Hall, J.M. (1997), *Ethnic Identity in Greek Antiquity*, Cambridge.

Luraghi, N. (2008), *The Ancient Messenians. Constructions of Ethnicity and Memory*, Cambridge & New York.

Vansina, J. (1985), *Oral Tradition as History*, Madison.

2. La transmissió de les fonts antigues i medievals sobre Euràsia Central

Aalto, P.-Pekkanen, T. (1975-80), *Latin Sources on North-Eastern Eurasia*, i-ii. Wiesbaden.

Bretschneider, E. (1937). *Mediaeval Researches from Eastern Asiatic Sources. Fragments towards the Knowledge of the Geography and History of Central and Western Asia from the 13th to the 17th Century*, i-ii. London.

Coedès, G. (1910), *Textes des auteurs grecs et latins relatifs à l'Extrême-Orient depuis le IVe siècle av. J.-C. jusqu'au xive siècle*. Paris (reimp. Chicago 1979).

Göckenjan, H.-Zimonyi, I. (2001), *Orientalische Berichte über die Völker Osteuropas und Zentralasiens im Mittelalter. Die ayhan-Tradition*. Wiesbaden.

Harmatta, J. (1979), *Prolegomena to the Sources on the History of Pre-Islamic Central Asia*. Budapest.

----- (1984), *From Hecataeus to al-Huwarizmi: Bactrian, Pahlavi, Sogdian, Persian, Sanskrit, Syriac, Arabic, Chinese, Greek and Latin Sources for the History of Pre-Islamic Central Asia*. Budapest.

----- (1990), *From Alexander the Great to Kül Tegin: Studies in Bactrian, Pahlavi, Sanskrit, Arabic, Aramaic, Armenian, Chinese, Türk, Greek and Latin Sources for the History of Pre-Islamic Central Asia*. Budapest.

Hennig, R. (1938-50), *Terrae Incognitae. Eine Zusammenstellung und kritische Bewertung der wichtigsten vorkolumbischen Entdeckungsreisen an Hand der darüber vorliegenden Originalberichte*, i-iv. Leiden.

Hirth, F. (1885), *China and the Roman Orient*. Shanghai-Hong Kong (reimp. Chicago 1975).

Hulsewé, A.F.P.-Ban, G.-Loewe, M. (1979), *China in Central Asia: The Early Stage, 125 b.c.-a.d. 23. An Annotated Translation of Chapters 61 and 96 of The History of the Former Han Dynasty*. Leiden.

Humbach, H.-Ziegler, S. (1998), *Ptolemy. Geography, Book 6: Middle East, Central and North Asia, China*. Wiesbaden 1998.

Leslie, D.D.-Gardiner, K.H.J. (1996), *The Roman Empire in Chinese Sources*. Roma.

Lindegger, P. (1979-93), *Griechische und römische Quellen zum Peripheren Tibet*, i-iii (Opuscula Tibetana, fascicles 10, 14, 22). Rikon, Zürich.

Minorsky, V. (1937), *Udd al-'Iam "The Regions of the World". A Persian Geography*. Oxford.

Moravcsik, Gy. (1958³), *Byzantinoturcica* i. *Die byzantinischen Quellen der Geschichte der Türkvölker*. ii. *Sprachreste der Türkvölker in den byzantinischen Quellen*. Berlin (reimp. Leiden 1983).

Schmidt, M.G. (1999), *Die Nebenüberlieferung des 6. Buchs der Geographie des Ptolemaios. Griechische, lateinische, syrische, armenische und arabische Texte*. Wiesbaden.

Yule, H.-Cordier, H. (1913-16²), *Cathay and the Way Thither: being a Collection of Medieval Notices of China*, i-iv. London (reimp. Taipei 1972).

3. Fonts per a l'estudi de les controvèrsies religioses

Cardelle de Hartman, C. (2007), *Lateinische Dialoge, 1200-1400: Literaturhistorische Studie Und Repertorium*, Leiden-Boston: Brill.

Colominas Aparicio, M. (2018). *The religious polemics of the Muslims of late medieval christian Iberia: identity and religious authority in Mudejar Islam*. Leiden-Boston: Brill.

Jones Linda Gale (2012), *The Power of Oratory in the Medieval Muslim World*, New York, Cambridge University Press.

Martínez Gázquez J.- Tolan, J.V. (2013), *RITVS INFIDELIVM: Miradas interconfesionales sobre las prácticas religiosas en la Edad Media*, Madrid: Casa de Velázquez.

Nirenberg David (2014), *Neighboring Faiths: Christianity, Islam, and Judaism in the Middle Ages and Today*, Chicago, University of Chicago.

Novikoff, A.J. (2013), *The Medieval Culture of Disputation: Pedagogy, Practice, and Performance*, Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

Santiago-Otero, H. (1994), *Diálogo filosófico-religioso entre Cristianismo, Judaísmo e Islamismo durante la Edad Media en la Península Ibérica*, Turnhout: Brepols.

Szpiech Ryan (2015), *Medieval Exegesis and Religious Difference. Commentary, Conflict, and Community in the Premodern Mediterranean*, Fordham University Press New York.

4. Informar-se sobre l'islam. Fonts d'informació sobre l'islam a l'Edat Mitjana

Abumalham, M. (ed.) (2005), *Textos fundamentales de la tradición religiosa islámica*, Madrid.

Burman Th. E. (2007), *Reading the Qur'n in Latin Christendom, 1140-1560*, Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

- Daniel, N. (1993), *Islam and the West. The Making of an Image*, Edinburgh, 1960 [trad. francesa de A. Spiess, *Islam et Occident*, Paris].
- Di Cesare, M. (2012), *The pseudo-historical Image of the Prophet Muammad in medieval Latin Literature: a repertory*, col. "Studien zur Geschichte und Kulture des islamischen Orients" n. 26, Berlin-Boston.
- Ducellier, A. (1996), *Chrétiens d'Orient et Islam au Moyen Age VIIe-XVe siècle*, Paris.
- González Muñoz, F. (2015), *Mahometrica. Ficciones poéticas latinas del siglo XII sobre Mahoma*, Madrid: CSIC, col. "Nueva Roma" n. 42.
- Maillo Salgado, F. (2008), *De historiografía árabe*, Madrid.
- Maillo Salgado, F. (2013), *Diccionario de historia árabe e islámica*, Madrid.
- Martínez Gázquez, J. (2016), *The Attitude of the Medieval Latin Translators Towards the Arabic Sciences*, Firenze: Sismel col. "Micrologus" n. 75.
- Sénac, Ph. (1983), *L'image de l'autre. Histoire de l'Occident médiéval face à l'Islam*, Paris, (reed. *L'Occident médiéval face à l'Islam. L'image de l'autre*, Paris, 2000).
- Southern, R. W. (1962), *Western Views of Islam in the Middle Ages*, Cambridge.
- Tolan, J.V. (ed.) (1996), *Medieval Christian perceptions of Islam*, Routledge-New York-London.
- Tolan, J.V. (2002), *Saracens. Islam in the Medieval European Imagination*, Columbia Univ. Press, New York.